

Kultur- och fritidsnämnden

Annika Magnusson
Utvecklingsledare
annika.magnusson@ekero.se

Förslag till anläggningsplan - fotbollsplaner
Dnr KFN23/17

Innehåll

Förslag till anläggningsplan - fotbollsplaner.....	1
Sammanfattning.....	2
Bakgrund.....	3
Avgränsning och genomförande.....	3
Nuläge Ekerö kommun.....	3
Idrottsaktiviteter bland 7-20 åringar.....	3
Fotbollsanläggningar.....	3
Aktivitetstillfällen på fotbollsanläggningar.....	3
Jämställdhet.....	4
Föreningars möjlighet till verksamhet och expansion.....	4
Servicenivåer fotbollsplaner.....	4
Slutsatser.....	5
Förutsättningar till fysisk aktivitet genom fotboll.....	5
Jämlikhet och jämställdhet.....	6
Idrottsrörelsen.....	6

Sammanfattning

I enlighet med Kultur- och fritidsnämndens uppdrag att ”söka tillgodose behovet av anläggningar för kultur- och fritidsverksamhet” beskriver Kultur- och fritidsförvaltningen i detta PM behovet av fotbollsplaner fram till och med 2032.

I jämförelse med kommuner i Stockholms län har Ekerös barn och unga ett lågt antal aktivitetstillfällen inom den organiserade idrotten. Det gäller inom alla idrotter inklusive fotboll. Inom fotbollen var aktivitetsantalet i Ekerö 10 st per 1000 barn och snittet i länet var 14, år 2019.

År 2023 finns tre 11-spelarplaner med konstgräs. Det motsvarar 1 plan per 10 000 invånare. Medelvärdet bland Stockholms läns kommuner för 11-spelarplaner var ca 1,5 per 10 000 invånare år 2019.

Den anläggningstyp som genererar flest aktivitetstillfällen för barn och unga är fotbollsplaner. Kommunens planer har ett högt nyttjande med ca 18 000 aktivitetstillfällen *per* fotbollsplan, år 2019¹. Medelvärdet i länet var ca 9000 aktiviteter. Under fotbollssäsong är planerna uppbokade till nästan 100 %. Det talar för att fotbollsanläggningarna har nått sitt maxnyttjande med nuvarande servicenivå.

Fotbollsföreningar har svarat på hur de bedömer sina förutsättningar till verksamhet med nuvarande tillgång till fotbollsplaner. De bedömer sina förutsättningar till expansion som små med nuvarande plantillgång.

Med beräknad befolkningsökning till och med 2032 kommer antalet planer per 10 000 invånare minska till 0,8 om inte fler planer tillkommer. Med bevarad servicenivå med 1 plan behöver en plan tillkomma. Med denna nivå kan aktivitetsantalen för fotboll förväntas vara oförändrat jämfört dagens. Med en ökad servicenivå till 1,5 kan aktivitetsantalet förväntas öka till 15 per 1000 barn.

Utifrån det idrottspolitiska programmet ska idrott inom föreningslivet ska värnas och främjas samt att fotboll är en idrott som kan inkludera många deltagare, vilket ligger i linje med målet idrott för alla föreslår Kultur- och fritidsförvaltningen att kommunens servicenivå ska öka till 1,5 fotbollsplaner. Det innebär att det behöver tillkomma två fotbollsplaner till år 2032.

Bakgrund

Kultur- och fritidsnämnden har uppdrag att "söka tillgodose behovet av anläggningar och lokaler för kultur- och fritidsverksamhet". I enlighet med detta uppdrag beskriver Kultur- och fritidsstaben i detta PM behov av fotbollsplaner.

Avgränsning och genomförande

Anläggningsplanen har arbetats fram genom jämförelser med andra kommuner i länets tillgång till 11-spelarplaner, kommuners aktivitetstillfällen, belysning av bkningsgrad på nuvarande planer och inhämtade synpunkter från idrottsföreningar. Vidare har förväntad befolkningsökning varit vägledande. Ärendet inkluderar inte uppskattade investerings- eller driftkostnader, ej hellerförslag på geografisk placering av planerna.

Nuläge Ekerö kommun

Idrottsaktiviteter bland 7-20 åringar

I jämförelse med kommuner i Stockholms län har Ekerös barn och unga färre antal aktivitetstillfällen inom den organiserade idrotten. Ekerö hade år 2020, 28 aktivitetstillfällen per invånare, 7-20 år (alla idrotter inräknade) och snittet i Stockholms län var 35 aktivitetstillfällen².

Motsvarande jämförelser för aktivitetstillfällen inom fotboll visar att Ekerö hade ca 10 aktivitetstillfällen och snittet i länet var 14 aktivitetstillfällen.³

Fotbollsanläggningar

Den anläggningstyp som genererar flest aktivitetstillfällen för barn och unga är fotbollsplaner. Kommuner med många fotbollsplaner har generellt sett många aktivitetstillfällen bland barn och unga.

År 2023 finns tre 11-spelarplaner med konstgräs. Det motsvarar 1 plan per 10 000 invånare. Medelvärdet bland Stockholms läns kommuner för 11-spelarplaner var 1,5 per 10 000 invånare år 2019⁴.

Aktivitetstillfällen på fotbollsanläggningar

Av samtliga aktivitetstillfällen som beviljades aktivitetsbidrag år 2021, genomfördes 43% på fotbollsplaner, 33% i idrottshallar, 21% i ishallar och 3% på friidrottsplaner. Under fotbollssäsongen 2021 (mitten av mars till och med oktober) var konstgräsplanerna bokade till nästan 100% mån-torsdag, 17-21. Fredagar 17-20 var planerna bokade till ca 75 %.

I jämförelse med länet hade Ekerö kommun ett högt antal aktivitetstillfällen *per* fotbollsplan med ca 18 000 aktiviteter, 2019⁵. Medelvärdet i länet var ca 9000 aktiviteter. Måttet visar relationen mellan utbud av planer och användare. Ett högt värde visar en hög nyttjandegrad

² Valet av referenskommuner är gjort efter invånare med liknande socioekonomisk nivå.

³ Källa: RF och SCB.

⁴ Koladas register för nyckeltal. Ekerös värde har justerats efter tre fotbollsanläggningar i stället för fem som finns i Koladas register 2019.

i antal personer. Det är alltså dubbelt så många aktivitetstillfällen på en fotbollsytta i Ekerö jämfört länssnittet.

Fotboll är den idrott som inkluderar flest unika individer bland barn och unga. Det är den största pojkidrotten och den näst största flickidrotten efter gymnastiken då beräkningen görs på 6-20 åringar. När 6-åringar exkluderas är fotbollen även den största flickidrotten.

Jämställdhet

Statistik över kommunens aktivitetstillfällen för barn och unga visar en ojämsälld fördelning mellan pojkars och flickors idrottsutövande (alla idrotter inkluderade). Ca 60% av bidragen fördelas till pojkars aktiviteter och ca 40% till flickors. Utfallet beror på att det genomförs fler idrottsaktiviteter där pojkar deltar.

I enlighet med det idrottspolitiska programmet ska en belysning göras av hur anläggningsinvesteringar förväntas tillfalla de olika könen. Aktivitetstillfällena på fotbollsplaner utgörs till 70% av pojkars aktiviteter och 30% flickors.

Trots det genererar fotbollsplaner nästan lika många aktiviteter för flickor som samtliga idrotter som nyttjar idrottshallar. Detta eftersom fotbollen inkluderar stora grupper av individer. Fotboll är den *enskilda* idrott som skapar flest aktiviteter för flickor i åldern 7-20 år och även inom gruppen 13-20 år som är en grupp med relativt sett få deltagare i organiserad idrott (år 2021).

Föreningars möjlighet till verksamhet och expansion

Fotbollsföreningar har svarat på hur de bedömer sina förutsättningar till verksamhet med nuvarande tillgång till fotbollsplaner och hur de bedömer förutsättningarna för en expansion. Båda fotbollsföreningar bedömer nuvarande förutsättningar till 3,5 på en femgradig skala där 1 är dålig och 5 bra. Bedömningen görs med motiveringen att de tilldelas önskade tider, dock måste många barn dela på samma tid och yta. När det gäller möjligheten till expansion bedömer de förutsättningarna till 2,5.

Stockholms fotbollsforbund har beräknat antal fotbollsplaner som de anser borde finnas idag och år 2032. Deras slutsatser motsvarar en servicenivå på ca 1,4 planer per 10 000 invånare.

Servicenivåer fotbollsplaner

Servicenivån beskrivs genom antal fotbollsplaner i relation till befolkningsstorleken. 2032 är inriktningsåret som är utgångspunkten för antalet planer som behöver tillkomma med olika servicenivåer. Nivåerna visar hur många aktivitetstillfällen som planerna kan förväntas generera. Beräkningen är gjord utifrån prognosticerad befolkningsökning till år 2032 förväntas befolkningen uppgå till 36 000 invånare.

År 2023 har Ekerö kommun en servicenivå på 1 fotbollsplan per 10 000 invånare med en befolkning på 29 000.

1 plan per 10 000 invånare – nuvarande nivå

Med bevarad servicenivå på 1 fotbollsplan per 10 000 inv. behöver ytterligare en fotbollsplan tillkomma. Totalt finns då 4 planer. Med bevarad servicenivå kan aktivitetsantalen förväntas ligga kvar på 10 aktiviteter per 1000 invånare 7-20 år. Om inte fler planer tillkommer beräknas servicenivån sjunka till 0,8 planer per 10 000 invånare till år 2032.

Kommunens fotbollsplaner har bland de högsta nyttjandegraderna i länet, mätt i aktiviteter *per* fotbollsplan. Samtidigt som de har en bokningsgrad på närmare 100 % på tider då barn och unga kan träna. Sammantaget talar det för att fotbollsanläggningarna har nått sitt maxnyttjande med nuvarande servicenivå.

1,5 planer per 10 000 invånare –utökning

Med utökad servicenivå till 1,5 planer kan aktivitetsantalen för fotbollsaktiviteter förväntas öka från 10 till 15 aktiviteter. Antalet 11 spelarplaner som behöver tillkomma till år 2032 är 2 stycken. Totalt finns då 5 planer.

Slutsatser

Förutsättningar till fysisk aktivitet genom fotboll

Nuvarande utbud av fotbollsplaner i Ekerö kommun kan konstateras vara lägre än snittet i övriga länet, med ca 0,5 färre planer per 10 000 invånare.

I en tid då rapporter om att fysisk inaktivitet ökar bland unga är detta särskilt viktigt att beakta. Fotbollsanläggningar genererar många aktivitetstillfällen och är därför effektiva anläggningar i syfte att öka aktivitetstillfällena.

Eftersom graden av idrottsutövande påverkas av inkomstnivåer är det intressant att jämföra Ekerö med kommuner med liknande socioekonomisk nivå. Det framgår då att Ekerö har oproportionellt få aktivitetstillfällen. Det blir tydligt när det gäller fotbollsaktiviteter. Antalet aktivitetstillfällen för fotboll i Ekerö kommun kunde förväntas ligga i nivå med kommuner med liknande inkomstnivåer om anläggningsförutsättningar fanns. Snittet för antal fotbollsaktiviteter för Danderyd, Täby, Lidingö och Nacka var 20 stycken år 2019. Alltså det dubbla jämfört Ekerö.

Det höga bokningstrycket på fotbollsplanerna gör att många barn behöver vistas samtidigt på ytorna. Det skapar lätt en rörig miljö som kan vara krävande för många barn att hantera, men särskilt utmanande för barn med neuropsykiatriska diagnoser. Dessa barn har fler riskfaktorer för ohälsa än barn utan diagnoser. Att delta i organiserad idrott kan vara en viktig skyddsfaktor för den gruppen. Idrottsmiljöerna är därför särskilt viktiga att beakta. Att skapa trygga idrottsmiljöer för barn är ett av idrottsrörelsens egna utvecklingsområden.

Att kommunen har bland de högsta antalet aktivitetstillfällen *per* fotbollsplan i länet, visar på ett stort fotbollsintresse och ett högt nyttjande. Investeringar i fotbollsplaner kommer sannolikt få en avkastning i form av höga aktivitetstal och främja idrottsföreningarnas förutsättningar.

Jämlikhet och jämställdhet

I kommunens idrottspolitiska program finns målområdet ”jämlik idrott”, som innebär att alla grupper ska ha möjlighet till idrottsutövande. Anläggningsfrågan behöver ses ur ett jämställdhetsperspektiv där olika anläggningar tillsammans skapar en helhetsbild över invånarnas möjlighet till idrott och fysisk aktivitet.

Trots att fotbollsplaner har en ojämsställd fördelning av användare, skapar de många aktivitetstillfällen för flickor 7-20 år. Fotbollsplaner är den anläggningstyp som även skapar flest aktivitetstillfällen för flickor ur den äldre åldersgruppen, 13-20 år. Det är en grupp vars möjlighet till idrott är viktig att bevaka. Flera hälsoaspekter kan kopplas till fysisk aktivitet. Tonårsflickor har generellt sett sämre psykisk hälsa än pojkar, vilket framgår av kommunens egna undersökningar⁶.

Idrottsrörelsen

Ett av målen i det idrottspolitiska programmet är att idrott i föreningslivet ska värnas och främjas. Med nuvarande tillgång till fotbollsplaner bedömer fotbollsföreningarna förutsättningarna vara godkända utifrån möjligheten att få önskade tider. Med förväntad befolkningsökning bedömer dock föreningarna möjligheterna att inkludera fler vara liten med nuvarande planutbud. Det kan på sikt leda till att en mindre del av kommunens barn- och ungdomsgrupp kan inkluderas i idrottsrörelsen.

I en tid då flera samhällsproblem som t ex bristande integration och ökad psykisk ohälsa kräver lösningar, ökar det samhälleliga värdet på idrottsanläggningar. Idrottsrörelsen spelar en viktig roll i främjandet av ett fungerande lokalsamhälle. Idrottsanläggningar är en värdefull resurs för integration och förebyggande arbete.

⁶ Stockholmsenkäten 2022.